

Xử lý ra hoa và biện pháp giữ trái sầu riêng

Ở nước ta sầu riêng được trồng nhiều ở các tỉnh phía nam, cây có khả năng cho trái hàng năm nếu chăm sóc đúng quy trình kỹ thuật. Tuy nhiên số lượng hoặc trọng lượng trái thu hoạch trong mỗi vụ tùy thuộc vào nhiều yếu tố.

Giống: Mỗi giống sầu riêng có khả năng ra hoa đậu trái khác nhau, thí dụ giống sầu riêng khô qua xanh có số lượng hoa nhiều, dễ thụ phấn và đậu trái (năng suất trung bình 130-140 trái/cây/năm); nhưng trọng lượng trái nhỏ (1-2,5kg/trái). Trong khi giống sầu riêng Monthong năng suất chỉ đạt khoảng 60-80 trái/cây/năm, nhưng trọng lượng trái bình quân từ 2,5-4,5 kg/trái.

Tuổi cây: Nếu cây con tơ (dưới 10 tuổi) hoặc quá lão (trên 40 tuổi) thì khả năng mang trái cũng giảm sút so với giai đoạn cây đang sung sức, cho trái ổn định.

Tình trạng sinh trưởng của cây và điều kiện chăm sóc: Nếu cây sinh trưởng, phát triển tốt, không sâu bệnh và được bón phân, tưới nước đầy đủ thì sẽ mang trái nhiều hơn và trái cũng có trọng lượng cao hơn cây kém phát triển và chăm sóc hạn chế.

Số lượng cây sầu riêng trồng trong vườn: Sầu riêng là loại cây rất khó tự thụ phấn do hoa sầu riêng là hoa lưỡng tính nhưng thời gian tung phấn và nhận phấn không cùng một lúc, nếu trong vườn chỉ trồng một cây hoặc một ít cây mà không trồng hoa cùng đợt thì tỷ lệ đậu trái cũng kém. Do đó, có thể trồng một giống sầu riêng nhưng nhiều cây hoặc tốt hơn là nên trồng vài giống sầu riêng theo một tỷ lệ nhất định xen lẫn nhau trong vườn để sự thụ phấn chéo xảy ra giúp cây đậu trái nhiều hơn, trái lớn hơn và năng suất cũng cao hơn.

Thụ phấn trợ lực: Sầu riêng có hạt phấn kết thành khối và dính, do đó không thể tung phấn nhờ gió, vì vậy một số loài côn trùng hoặc dơi cũng có thể hữu ích cho việc truyền phấn ở sầu riêng để tăng đậu trái. Ngoài ra có thể giúp cây thụ phấn thêm bằng tay bằng cách lấy hoa từ buổi chiều, thu nhị của cây cần lấy hạt phấn cho vào lọ, ủ cho đến lúc nhị tung phấn dùng cọ mịn quét vào bao phấn để hạt phấn bám vào cọ và dùng cọ này quét lên nuốm nhụy của cây cần thụ phấn bổ sung vào lúc 21-22 giờ đêm, để quá trình thụ phấn diễn ra đầy đủ trên đầu nhụy nhằm giúp sự đậu trái tốt hơn, tạo được trái sầu riêng đầy đặn, không bị lép do thụ phấn không hoàn toàn và còn định được vị trí muốn để trái trên cây.

Ngoài ra, khi nghịch vụ giá cả trái sầu riêng lại rất cao, do đó có thể làm cho cây sầu riêng ra hoa sớm hơn chính vụ (tháng 12-2) bằng cách:

Ngay sau khi thu hoạch vụ trước xong, phải tiến hành tỉa cành, bón phân, tưới nước cho cây sầu riêng để giúp cây hồi phục nhanh.

Bón phân: Bón 20-30 kg/cây/năm phân gà hoai mục (do phân gà có tác dụng hạn chế sự phát triển của nấm *Phytophthora palmivora*), 2-3 kg vôi/cây/năm, phân vô cơ NPK + Mg: 3-4kg/cây/lần và 1-1,5 kg K_2SO_4 hoặc KNO_3 /cây chia ra các lần bón như sau:

Lần 1: Sau khi thu hoạch bón phân gà hoai, vôi và phân vô cơ có hàm lượng đạm cao theo công thức $NPK + Mg = 18:11:5:3$ hoặc $= 15:15:6:4$

Lần 2: Trước khi ra hoa 30-40 ngày bón phân vô cơ có hàm lượng lân cao theo công thức $N:P:K = 10:50:17$ để giúp quá trình ra hoa dễ dàng

Lần 3: Khi trái sầu riêng to bằng trái chôm chôm bón phân vô cơ có hàm lượng kali cao theo công thức $N:P:K:Mg = 12:12:17:2$

Lần 4: Khoảng 1 tháng trước khi thu hoạch cần bón phân kali dạng K_2SO_4 hoặc KNO_3 với liều lượng 1-1,5 kg/cây để tăng chất lượng trái.

Ngoài ra còn có thể sử dụng phân bón lá có hàm lượng kali cao bắt đầu từ tuần thứ 5 đến tuần thứ 9 sau khi đậu trái, chia làm 5 lần phun, mỗi lần cách nhau 1 tuần để góp phần nâng cao năng suất và phẩm chất trái. Tránh phun phân bón lá có hàm lượng đạm cao vào thời gian này vì sẽ kích thích cây ra lá mới cạnh tranh dinh dưỡng với trái đang phát triển, làm giảm phẩm chất trái như làm cơm trái bị sượng, bị nhão,... Không dùng các loại phân có Clor và có chứa muối ($NaCl$) bón cho cây sầu riêng.

Tưới nước: Giai đoạn cây sầu riêng ra hoa cần tưới nước cách ngày để giúp hoa phát triển, hạt phấn khoẻ mạnh. Nhưng vào thời điểm 1 tuần trước khi hoa nở, cần phải giảm lượng nước tưới, chỉ tưới bằng 1/3 lượng nước so với thời gian tưới trước đó (nhưng không để héo cây, héo hoa) vì khi lượng nước quá nhiều hạt phấn sẽ chết, ảnh hưởng đến việc thụ phấn và đậu trái của vườn sầu riêng. Sau khi đậu trái, lại tưới với lượng nước tăng dần từ từ đến mức bình thường trở lại để giúp trái phát triển tốt, chất lượng cao.

Tạo khô hạn: Sau khi bón phân lần 2 được 30-40 ngày, tưới nước, lúc cây đã ra được ít nhất 2 lần đọt và lần đọt ra cuối cùng cũng đã chuyển sang giai đoạn thuận thực, tiến hành tạo khô hạn như sau:

Quét dọn tất cả vật liệu tủ gốc, kể cả lá rụng, lá mục, không tưới nước, tháo cạn nước trong vườn (áp dụng cho vùng có đào mương lên liếp) để giúp đất ở vùng rễ cây khô nhanh.

Khi đất bên dưới dây đã khô ráo, tiến hành phủ vải nhựa nhằm đảm bảo không cho nước mưa đến được vùng rễ cây. Thời gian tạo khô hạn thông thường phải liên tục từ 7-14 ngày (tùy vào điều kiện thời tiết). Ngoài ra, vào giai đoạn này còn có thể xử lý Cultar (Paclobutrazol) phun lên tán lá với nồng độ từ 750-1500 ppm tùy theo giống (nồng độ thấp cho giống sầu riêng mẫn cảm và ngược lại). Lưu ý chỉ phun Cultar 1 lần trong năm và chỉ áp dụng đối với cây sầu riêng khoẻ mạnh, từ 7 năm tuổi trở lên. Đồng thời còn có thể sử dụng thêm các loại phân bón lá có hàm lượng lân và kali cao như N:P:K = 0:52:34 (MKP) để giúp quá trình ra hoa thuận lợi hơn. Sau khi cây ra hoa dài khoảng 2-3 cm thì gỡ bỏ vải nhựa ra và tiến hành tưới nước như hướng dẫn ở phần trên.

Tỉa hoa: Sau khi cây ra hoa, cần tỉa bớt hoa, chỉ giữ lại từng khóm hoa xa nhau để tập trung dinh dưỡng cho số hoa còn lại phát triển khỏe, đậu trái tốt và bảo đảm trái trái không va chạm nhau gây khó khăn trong chăm sóc. Chú ý chọn những chùm hoa có cuống to trên những cành lớn, mạnh khỏe. Công tác tỉa hoa được kết thúc 1 tháng trước khi hoa nở.

Tỉa trái: Sau khi đậu trái, tùy thuộc vào giống, độ lớn của tán và sức khỏe của cây mà tiến hành tỉa bớt trái. Đối với cây có đường kính tán từ 7-8m, mạnh khỏe cũng chỉ giữ lại 70-100 trái/cây. Chú ý chọn những trái giữa cành đều theo tán vì nếu để trái ở đầu cành thì dễ gãy cành, để trái sát thân thì trái chậm phát triển. Công việc tỉa trái có thể chia làm 3 lần:

Lần 1: Tỉa trái vào tuần thứ 3 hoặc thứ 4 sau khi hoa nở, tỉa các loại trái đậu dày đặc trên chùm (mỗi chùm không nên để nhiều hơn 2 trái), trái bị méo mó, sâu bệnh.

Lần 2: Tỉa trái vào tuần thứ 8 sau khi hoa nở, tỉa những trái có dấu hiệu phát triển không bình thường.

Lần 3: Tỉa trái vào tuần thứ 10 sau khi hoa nở, tiếp tục cắt tỉa những trái có hình dạng bất thường.

Sau đó tiếp tục thực hiện việc bón phân, tưới nước theo quy trình đã hướng dẫn. Ngoài ra, để đạt được năng suất cao cũng cần thường xuyên theo dõi để phòng trừ các loại sâu bệnh gây hại cho sầu riêng.

Đơn vị thực hiện: Trường ĐH Nông nghiệp I

<http://www.canhostnews.vn>